Nro 5.

KURYER LITEWSKI

Z GRODNA DNIA 17. PAZDZIERNIKA Roku 1796. W PONIEDZIAŁEK.

z Wiednia 1. Pazdziernika.

Na dniu 29. p. m. wyszedł tu następuiący 24. nadzwyczayny dodatek do Wiedeńskiey Gazety pod Nrem 78.

Arcy Xiąże Karol donosi pod dniem 21. Września z *Walderoth*, iż po szczęśliwym oswobodzeniu Fortecy *Ehrenbreitstein* Armia co raz się daley posuwa.

Grł Francuski *Jourdan* ściągnoł do siebie dywizye stoiące przy *Wetzlar* i *Giessen* i zdawało się, iż siły swe zebrawszy, chciał stanąć przy *Altenbourg*. —— *Marceau* z tylną strażą zasłaniał marsz główney Armij nieprzyiacielskiey. —— Grł *Hotze* z przednią strażą Woyska naszego, uderzył na niego, i przymusił go do cofnienia się. *Marceau* z iazdą swoią ieszcze raz attakował, ale odparty został od Regimentow, *Blankenstein*, *Barco*, i *Latour*. Strata nieprzyiaciela w tey bitwie była znaczna. —— *Marceau* śmiertelnie raniony dostał się w niewolą, i dnia następuiącego z ran odebranych umarł. Smierć tego Generała, w którym *Jourdan* wielkie miał zaufanie, rzuciła trwogę między cofaiące się Woyska nieprzyiaciela. —— Dnia ... Arcy Xiąże z Armią do *Walderoth* pociągnoł. Na prawym skrzydle Grł *Kray* przez *Hachenbourg* ku rzece *Sieg* udał się, a na lewym skrzydle Grł *Mylius* stał przy Neustadat. Przy odeyściu ninieyszego rapportu, Arcy Xiąże uwiadomiony został, że nieprzyiaciel całkiem za *Sieg* zreytyrował się, i że częścią idzie na *Dusseldorff*, częścią przechodzi Ren przy Bonn. ——

z Londynu 20. Września z Gazety Hamb: pod Nrem 157.

Przez ostatnią pocztę z *Curronny* Minister Hiszpański odebrał rozkaz wyiechania z Anglij z całym swoim dworem. Swita iego w przyszłym tygodniu wyiezdza; Lecz sam Marquis de *Las-Casas* nie iest w stanie puścić się wpodróż, z przyczyny słabości zdrowia; i zatrzyma się w Bath przez czas nieiaki. —— Już od piątku oczekuią w Domu Grafa *Wedel de Jarlsberg* Ministra Duńskiego, na Kuryera z Paryża, który ma przywieść od Dyrektoryatu Paszport dla Posła Angielskiego; Do tego momentu niewidać ani Kuryera, ani Paszportu. Oczekiwanie powszechne codzień się bardziey pomnaża, gdyż ta okoliczność rozwiąże kwestyą, czyli propozycye pokoiu będą miały mieysce, lub nie. —— Doszła tu wiadomość ostatniey poczty z Lisbony że Ambargo włożone na Okręty Angielskie w Hiszpanij, wielkie uczyniło wrażenie w umysłach Portugalczykow. Dwór Lizboński zdawał się bydź skłonionym, na odwrócenie nieprzyiaznych krokow, z strony Francyi wymierzonych, przez ofiarę znaczney Summy pieniężney. ——

Bank tuteyszy znowu kredytu nabiera, Bilety, i Wexle maią swóy Kurs na bardzo wielkie Summy, przez co Fundusz Kraiowy tym iest silnieyszy. —— Królestwo Jchmći Królewny, w Sobotę z *Weymouth* powrócili do *Windsor*. —— Okręt woienny Angielski Scipio, razem z dwóma Fregatami, *la Pique* i *Promte* wziół w niewolę przy *Surinam* 10 Okrętow Kupieckich Holenderskich, które zaprowadzono do *Martyniki*.

Okręty Woienne Holenderskie, *Seeland* od 64. *Brack* od 54. *Tholie* od 36. *Mirmin* od 16. *Pyl* od 16. i *Brag* od 16. Armat, które dotąd w *Plymouth* stały w porcie, weszły w aktualną służbę, i przyłączone są do Angielskiey Flotty.

Ostatnia Gazeta dworska napełniona iest samemi prawie zwycięztwami Anglikow otrzymanemi na Morzu; —— Nielicząc Fregaty Francuskiey *l'Andromach*, która iak wiadomo odparta była od brzegow i spalona; Sześć innych Okrętow nieprzyiacielskich, temuż podpadli losowi, przy uyściu *Garonny*. Trzy Okręty prócz tego zabrano w niewolę; Trzy zaś Fregaty ... płyneły z Okrętem *l'Andromach*, miały szczęście uyść rąk Angielskich. —— Sześć także Kaprow Francuskich przyprowadzono do Anglij.

Nieprzestaią uzbraiać w Jrlandyi Portow, i mieysc nadmorskich, —— Przyaresztowano znowu kilku Szpiegow. —— Eskadra Admirała *Macbrid* krążąca przy brzegach Hollenderskich, wpłyneła na powrót do *Jarmouth*.

Z Paryża Dnia 22. Września. Z Gazety du Bas-Rhin Nr: 79.

Komissya Woyskowa dekretowała na dniu onegdayszym przekonanych o spisek. Było ich 52. Osoby, 13 skazano na śmierć, i roztrzelano dnia wczorayszego w Obozie *Grenelle*, 10 skazano na wygnanie, niektórzy zamknięci zostali, a reszte uwolniono. —— Tych trzynastu, którzy exekwowani zostali, prowadzono wzdłuż przez cały bulwar, od *Temple* aż do Placu rewolucyi. Tłok niezmierny zaiął mieysca bulwaru; Wszędzie lud zdawał się approbować kary wymierzone Sądownie, nie naygrawaiąc się bynaymniey z winowaycow, ani w słowach, ani przez znaki. Znalazło się iednak w tłumie kilku nierostropnych, którzy otwarcie wzieli stronę Konspiratorow, i pozwolili sobie wyrazow buntowniczych, a nawet grożących. Niektórych z nich aresztowano, i zaprowadzono przed Sędziego pokoju. Ta

niedbałość nieczuła, co lud pokazuje, w okoliczności, na ktorey polega spokoyność i bespieczeństwo iego, codziennie bardziey zadziwia; lecz co niemniey zastanowić powinno, to iest smiałość, ktorą pokazuie wielka liczba terroristow znajomych, a ktorzy nietracąc serca po tylu nieszczęśliwie, i nierozsądnie rozpoczynanych krokach, wszędzie się uwijaią, robią schadzki, i wyraznie mowią, ze lud niebędzie kosztował praw swoich i szczęścia, iak iedynie pod Konstytucyą 93. Roku, rozsiewaiąc trwogę nowego zamieszania a szczęśliwszego iak wszystkie te, co się nieudały dotąd: —— Ktoż w ich umysłach tyle wzniecić może zaufania? Na czymże gruntuią oni nadzieje szczęśliwego sukceſſu? Jakiez są fundusze na utrzymywanie takowego poświęcenia się siebie samych? Ta Partya widocznie iest mała: Lud cały ma ią w ochydzie: Woysko dowodem stwierdziło, iak iest posłuszne Szefom i wierne obowiązkom swoim: Rząd przekonywa się dzisiay, iż niema nieprzebłaganych nieprzyiacioł.

Znayduie się więc w tym stanie rzeczy, iakaś moc ukryta, na ktorą czuwać bezprzestannie powinna, tak policya, iakoteż każdy obywatel cnotliwy. ——

z Paryża 26. Września. z Gazety du Bas-Rhin. pod Nrem 79.

Oto ieſt oſtatnia Depeſza, ktorą Rząd odebrał od Gła *Moreau.* —— W krotkich zamyka ſię słowach.

z Kwatery generalney w *Gueſsenfel* 9. Września. —— Forpoczty udały ſię, aż w [illegible] *Schwaig* i *Mainbourg*. Awangarda [illegible] od centrum Woyſka znalazła nieprzyiaciela w drugim z tych mieyſc, poraziła go. i wzieła mu o koło 500. niewolnika, i iedną Armatę. Lewe ſkrzydło Grła *Ferino* pociągneło tego ſamego dnia do *Moſbourg*, i wypędziło z tamtąd nieprzyiaciela z zwyczayną ſzybkością; a to, aby nie miał czaſu przecięcia moſtu. Wſpomniony General attakował tego ſamego dnia Woyſko nieprzyiacielſkie, znayduiące ſię przy moście *Freiſingen* —— *Zdrowie i uſzanowanie.* (podpiſano) Moreau. ——

z Konstantynopola 30. Września. Z Gazety Hamburskiey pod Nr: 158.

Tryumf nieprzyiacioł przeszłego Ministra Zagranicznych Jntereſſow nazwiskiem *Ratib Effendi*, iest zupełny, i iuż oddawna żaden Turecki Minister stanu, niebył złożony z Urzędu w tak upadlaiący sposob iak teraznieyszy. Przez dwa lata sprawował on Urząd Reifs-Effendego, czyli Ministra Zagranicznych Jntereſſow; Poselstwo, za ktorym swoią dimiſſyą odebrał, zawierało się w twardych, i pełnych wzgardy wyrazach, a moment, gdzie on to wszystko słyszeć musiał, był prawie ten, kiedy do swego Biura wchodził. Oddalono go od Gabinetu zawstydzaiącym kształtem, i dano mu do zrozumienia, że mieysce Jego iuż iest zaięte, przez daleko godnieyszego sługę. —— *Ratib* był przez niejaki czas nauczycielem, dziś panuiącego Sułtana, ten kochał go, i miał wielką opinią o iego zdatności; Ztąd wnoszą, że Partya, ktora go zrzuciła, musi bydź bardzo mocna, i że ten upadek przyczyną ieszcze będzie do oddalenia z mieysc publicznych wielu innych Urzędnikow —— Strącenie obydwoch przyiacioł Reifs Effendego Braci *Murusi*, z ktorych ieden Hospodarem Wołoskim, a drugi był pierwszym tłumaczem Porty, i naywięcey znaczące między Grekami osobą, udziałane podobnież było w unikczemniaiącym sposobie. Porta tym czasem, złożenie Hospodara *Murusi* nieogłosiła do tego momentu otwarcie. tylko mu przez Kuryera Dymiſsyą do Bucharestu posłała, a to z przyczyny, ażeby mu przeszkodzić wybrania zupełnego z Wołoszczyzny podatkow, te zaś podatki następcy Jego Xięciu Alexandrowi *Ypsilanti* ktory po trzeci raz wyniesiony iest na Hospodara Wołoskiego są darowane. Odmiana takowa zdarzona w Rządzie Wołoskim, niezmierne tam ukontentowanie sprawiła, nayprzod z powodu, że mieszkańcy mocno Xięcia *Ypsilanti* lubią, a powtore, iż on względem wymierzenia każdemu sprawiedliwości, i w wybieraniu Kontrybucyi, nigdy zawikłanych i despotycznych nieprzedsiebrał śrzodkow, owszem, iuż dawniey, bardzo wiele zniosł krzyczących bezprawiow swoiego poprzednika, chciwego pieniędzy, Syn teraznieyszego Hospodara Wołoskiego, Xiąże Alexander, ktory mianowany został tłumaczem Porty, od dawna znany iest z słodkiego charakteru swego i talentow, i wnoszą, że w teraznieyseych okolicznościach Porty, bardzo iey będzie potrzebny. —— Powody tey wielkiey odmiany są następuiące; —— Minister Stanu, ktorego wielki Sułtan powrocił do swego Urzędu, starał się zasiągnąć informacyi zdolney do zaświadczenia czynności Reifs-Effendego złożonego w sprawowaniu intereſſow publicznych, i znalazł, że kroki iego były fałszywe we wszystkich punktach, nayszczegolniey Jntereſſuiacych Portę. Te punkta składaią się osobliwie. 1mo z Fałszywych raportow względem intereſsow Polskich, w czasie ostatnich zamieszkow. 2do z Fałszywego doniesienia o projekcie, iakoby iuż udziałanym przez Szwecyą, ku rozpoczęciu nowey Woyny. 3tio. Że złączone Mocarstwa przeciw Francyi są zupełnie z sił wyniszczone, i całkiem zruynowane. —— Względem tych wszystkich punktow Reifs Effendi, pospołu z Bracią Murusi i niektoremi znayduiącemi się tutay zagranicznemi Ministrami, miał zwyczay naradzać się, i do decyzyi wpływu im dozwalał. Przez ten krok, Porta została uwiedzioną i wprowadzoną w omyłki wielkiey konsekwencyi, i niebespieczne dla niey. —— Okoliczności więc przekonały, że Raporta Porcie czynione, były fałszywe, i częstokroć wymyślone, i to iest, co wielu ieszcze innych osob upadek za sobą pociągnie. —— Słychać, iż ieden tuteyszy Cudzoziemski Minister, tak bardzo znany z dzieł swoich Statystycznych, a ktory był w ścisłych związkach z przeszłym Reifs-Effendi, ma wkrotce z tąd wyjechać. ——

z Ellwangen 26. Września z Gazety Barenth pod Nrem 195.

w Okolicach Miaſta *Ullm*, gdzie Grł *Moreau* zmierzał retyradę ſwoią, iuż ſię tam

był zebrał znaczny Korpus Cesarskich, i codziennie toczy z Francuzami bitwę; Republikanie maią w zamiarze uskutecznić cofanie swoie przez *las czarny* (Schwarzwald) ieżeli im Chłopi na przeszkodzie nie będą. Słychać, że Grł *Moreau* miał pod pewnemi kondycyami Arcy-Xięciu Karolowi propozycyą zrobić dla dozwolenia przeprawy Armij iego, przez Ren: Lecz to było tylko wymyśloną nowiną.

z Augsbourg 25. *Września z Gazety Bareuth pod Nrem* 155

Wczoray rano Grł *Latour*, który w *Zugmarshausen* nocował, z całym Generalnym Sztabem do *Burgau* i Gunzburg wkroczył, gdzie iuż Woyska Cesarskie od 23. t. m. znaydowały się. —"— Generał *Moreau* zmierza ku *Biberach*. Wszędzie tysiące Chłopow uzbroionych, napadaią na Francuzow, i nigdzie odpoczynku im niedaią.

Od Rzeki Jller donoszą pod datą 23. t. Miesiąca. Dnia wczorayszego napadł Grł Wolff na kilka tysięcy Francuzow, ukrytych w lasach między *Memmingen*, *Mindelheim*, i *Babenhausen* ubił z nich wielu, reszta rozpierzchneła się znowu po lasach, lecz z pomocą Chłopow wyszukuią onych.

z *Gunzbourg* 25. Września w wieczor, dziś rano z naywiększym impetem attakowali Cesarscy Francuską Armią, i przyprawili ią o ucieczkę; zdobyli Austryacy łupy niezmierne, każdy albowiem Francuz pełne kieszenie miał złota i srebra. Podług powiesci ludzi tych okolic, wielu z Republikanow potopiło się w Dunaiu; Kilka zaś tysięcy z desperacyi wpadli do *Ulm*; Lecz Cesarscy w ten moment zaczeli bombardować to Miasto. które w półgodziny całe w ogniu było. —"—

z Kempten 24. *Września*.

Na dniu 13. t. m. Napadnięci zostali Francuzi od Cesarskich przy *Nesselwang*, i przepędzeni aż do *Durach* o iedną z tąd milę. Stracili do 300. ludzi w zabitych rannych, i w niewolą wziętych. —"— Na dniu 17. rano, wpadli Cesarscy na Francuski Korpus od 1300. ludzi mocny, a przez sztuczny manewr wyparowali go z obronnego stanowiska przy *Durach* i rozprószyli tenże Korpus na drobne części. Generał *Tarreau* ratował się ucieczką przepłynowszy na koniu przez Rzekę *Jller*. Ten szczęśliwy wypadek, zasadzaiący się na przygotowaney ucieczce, był przyprowadzony do skutku przez Generała *Frolich*. Po tey przegraney zebrał Grł *Tarreau* resztę Korpusu swego, przy *Jsny* i *Doreuwecd*. —"— 20. t. m. napadł na niego powtórnie *Frolich* i zniosł go do szczętu. —"— 500. Francuzow zostało na placu, 500. w niewolą wziętych tu przyprowadzono, między którémi znayduie się 18. Officierow; Tysiąc strzelcow Tyrolskich, wiele do tego zwycięstwa pomogło. —"— w *Jrsea* wzięto w niewolę Francuskiego Komisarza, i wielu Zołnierzy. —"— Słowem, wszystkie nasze okolice oczyszczone są przez zwycięztwa Cesarskich. Francuzi uciekaią z naywiększym pośpiechem i zostawuią, Armaty. Bagaże, konie, &c: Dnia onegdayszego Austryacy obracali marsz swóy ku *Memmingen*, aby napaść z tyłu na Korpus Grła *Ferino*. —"— Wczoray o godzinie 9. z rana attakowali Cesarscy nieprzyiaciela między *Dickenreis* i *Memmingen*, ale znaleźli mocny odpor, dopiero po południu o godzinie 2. cofneli się Francuzi ku *Biberach*. Za którémi Austryacy krok w krok gonili. —"—

Z niższey Saxonij przychodzi wiadomość, ktora iednakże wielkiego potwierdzenia pottzebuie, iż Szwecya na wszystkie Okręty Francuzkie włożyć miała Ambargo. Mowią, że i Dania toż samo uczyni. Elektor Bawarski wraca się do Miasta Rezydencyi swoiey *Munchen*, a Elektor Moguncki do *Achaffenbourg*.

Z Mannheim 24. *Września*. *z Gazety Bareuth pod Nr*: 159.

Wycierpiane przypadki Armij *Jourdana* w przeprawie za rzekę *Lahne*, sprawiły zupełne połączenie się Woysk Elektora z z *Moguncyą i Mannheim*. Garnizon Moguncki panuie cały okolicy o 6. mil w około. Z tamtey strony od dni kilku znaydowało się 5. do 6. tysięcy Francuzow w okolicach, i w samym mieście *Germersheim* których Patrole dochodziły blisko pod linie *Munderheimer* i ucierały się z Forpocztami. Dla tego więc udała się w tamte strony dywizya Garnizonu tuteyszego z Konną Artyllerya i przez Ren przeszła. —"— Przyprowadzono tutay 16 Armat Cesarskich przy Kehl odebranych.

Te odzyskanie stało się za pomocą *Brureiner* Chłopow, którzy także 600 Francuzow w niewolą zabrali, i oczekuiemy co moment na ich przybycie. Jdą oni pod Eskortą Chłopow. Republikanie uczynili wycieczkę z Szańcow *Kehl*, które miasto znayduie się w ich ręku, lecz odcięci zostali, i wielką część zabrano ich w niewolą. Armia Grła *Moreau* po doświadczonych na nowo stratach, znayduie się w przykrym położeniu, cofa się przez *Ulm* ku *Bale*. —"—

Lindau 17. *Września*.

Przy *Bregenz* i *Dorenbejen* zaszła na dniu wczorayszym między Francuzami i Austryakami krwawa potyczka; Cesarscy byli wsparci od kilku tysięcy Chłopow; Bitwa zaczeła się z rana, i trwała aż do 5tey po południu, i zakończyłą się zupełnie z dezawantażem Francuzow; Musieli oni przy bardzo wielkiey stracie w ludziach, całą swoią Artylleryą i bagaże opuścić; —"— Korpus ich Armij w Kraju *Veralberg* iest ze wszystkim rozproszony, uciekaiący włuczą się kupami po różnych stronach. —"— Ztąd aż do *Constance* żadnego niewidać Francuza

Z Salzbourg 26 *Września z Gazety Bareuth pod Nr*: 196.

Podług swieżo nadeszłych wiadomości z Włoch, Feld-Marszałek Wurmser attakował Francuzow przy Vicenza i odebrał na Powrót utracone między *Bassana*, *Bergo Valsagana* amunicye i wiele Armat, pobiwszy Nieprzyiaciela zupełnie. Po tym zwycięztwie, z Centrum Woyska udał się do Verony, a Awangarda iego poszła do Tyrolu. Francuzi z reyterowali się do *Bassano*, i *Borgo Valsagano*, lecz wysłali 12 tysięcy Woyska przeciw *Trente* naprzód, gdzie mieli mężny odpór znaleść. —"— 2000 Austryackich niewolnikow, którzy byli pod konwojem 200 tylko Francuzow, na drodze do *Bresia* wydobyli się z aresztu.

z Triestu 13 Września z teyze Gazety Nr: 196.

Dzisiay o wpuł do piątey po obiedzie, Sztafeta wyprawiona z Główney Kwatery Feld-Marszałka *Wurmsera*, przyniosła pomyślną nowinę, że nieprzyiaciel na dniu 11. t. m. pod *Veroną* pobity został, a zostawiwszy na placu potyczki więcey iak 2500 zabitych, z resztą uszedł do obronnego Miasta *Verony*. Feld-Marszałek wezwał fortecę, a gdy Republikanie niechcieli się poddać, rozkazał ze wszystkich stron rozpalonemi Kulami bombardować miasto. Wkrótce dokładną w tey mierze odbierzem wiadomość.

Z Frankfortu 1. Paździermika.

Arcy Xiąże Karol oddał kommendę Woyska nad niższym Renem Generałowi *Werneck*, a sam poszedł z Korpusem Armij, którą transportować kazał na wozach do wyższego Renu. —— 27. p. m: przeieżdżał przez *Mannheim* i prowadzi swoy marsz przez *Carlsroue* i *Radstad*. —— Republikanie niemaią w mocy swoiey na prawym brzegu Renu, iak tylko most w *Neuwied* i fortecę Dusseldorff.

Armia Austryacka w niższym Renie składa się z 50. tysięcy ludzi, i codziennie wzmacnia się przez posiłki przybywaiące z *Czech*.

z Nurnberg 29. Września. z Gazety Bareuth pod Nrem 196.

Listy i podróżni przybyli z *Ulm* potwierdzaią wiadomość, iż w niedzielę i w poniedziałek przeszły, wielka bydź miała bitwa w okolicach tamtego Miasta, trwaiąca dni dwa, w którey Grł *Moreau* ma bydź raniony i wzięty w niewolą. Co potrzebuie potwierdzenia. Stratę Francuzow szacuią do 10. tysięcy ludzi.

z Wenecyi 17 Września, z teyże Gazety i pod tymże Nrem.

Odbieramy wiadomość pewną, że Feld-Mar: Wurmser attakował i pobił Francuzow przy *Bassano*, a potym obróciwszy marsz swóy ku *Mantuy*, był attakowany od nieprzyiaciela pod samemi murami Miasta; Na tenczas Wurmser ściągnoł do siebie Garnizon, attakował na wzaiem nieprzyiaciela, i pobił; więcey 2. tysięcy zostało zabitych na placu; ścigał potym Republikanow aż do *Werony*, gdzie ich rannych do 3000. przywieziono; Te zdarzenia nastąpiły w dniach 15. i 16. tego Miesiąca.

z Dodatku Triestskiey Gazety. We Wtorek 20. Września.

Francuzi pod Komendą *Buonaparte, Massena*, i innych Generałow ścigali Korpus *Wurmsera*, który przez *Vicenza Legnano*, aż do *Villanuova* Werońskim kraiem maszerował, w tym przebyli forsownym marszem rzekę *Etsch* do *Zevio* szukaiąc takiey pozycyi, aby mogli Wurmsera od reszty Armij iego odiąć. Feld-Marsz: udał się do *Legnano*, zostawił tam 1000. ludzi, którzy w krotce zaraz od nierówney siły z 7. tysięcy Francuzow złożoney, pod Komendą Grła *Angereau* napadnięci byli. Przy *Cerea* napadł Wurmser na inny wielki Francuski Korpus, zbił go na głowę, toż samo zrobił z dywizyą Grła *Angereau* i rozprószył 2. inne Korpusa ieden przy *Ranco*, a drugi przy *Sanguinetto* gdzie Buonaparte ucieczką się ratował, i iuż był od Ułanow otoczony. Między temi pełnemi zwycięstw dniami, 14. i 15. były naywaźnieysze, w tych oprócz wielu zabitych na mieyscu bitwy, i wiele set w niewolę wziętych, 2. Generałow ubito, 3. raniono, iako to *Berthier, Rampon*, i *Massena*; Adiutant Buonaparte zabity. —— Korpus Austryacki pod Grłem *Dawidowich* zmocnionym zostanie dla przedsięwzięcia innych zamiarow. Przybył on uż do *Alba* we 20. tysięcy ludzi, i uda się do *Brescia* z młodym Rycerzem *Loudon* ——

Z Wezel 1. Pazdziernika. z Gazety du Bas-Rhin Nr: 79.

Doniesienia prywatne z Bawaryi oznaymuią pod datą 18. p. m. iż w tamtych stronach ani iednego niewidać Francuza, i że Armia *Moreau*, ze wszystkich stron ścigana, cofa się przez Szwabią.

Armia *Sambry* i *Mozy* musiała bydź znacznie osłabiona, w czasie ostatniey swoiey reytyrady, ponieważ wezwano na sukurs Korpus od 10 tysięcy Batawow, który aktualnie iest w marszu.

P. S. Była bardzo Krwawa Batalia między *Ersting* i *Oberdorff* ta trwać miała wciąż 22. godzin, i Armia *Moreau* zupełnie iest zniesiona; 15. tysięcy znaydowało się w zabitych, 9 tysięcy rannych, a 7 tysięcy wzięto w niewolę. —— *Szczeguły w dodatku.*

Z Wezel 1. Pazdziernika w wieczor. Wypisano z Dodatku Gazety du Bas-Rhin, w tymże samym Nr: 79.

Wiadomość o zbiciu Grła Moreau między *Ersting* i *Oberdorff*, o którey donieśliśmy w ostatniey naszey Gazecie, była nam dana przez podróżnego, który wyiechał z *Frankfortu* w Niedziele 25. p m. a którą wypisał z listu donoszącego o tym zdarzeniu z *Augsburg*. Gdy w wspomnionym Extrakcie, niema daty tey bitwy, która miała trwać 22. godzin, bezstronność wymaga, ażebyśmy odłożyli obiecane szczeguły aż do przybycia poczty z Imperium, a ta dopiero na dniu iutrzeyszym przyidzie. Będziem na ten czas wiedzieli, ieżeli porażka Grła Francuzkiego iest prawdziwą, lub też iest szczegulnie nowiną wymyśloną, i nazbyt wyniesioną dla nadgrodzenia relacyi Grła Buonaparte bardzo często napełnionych wiatrem; W rzeczy albowiem samey, zrobiwszy generalny rzut oka i wyszczegulniwszy dobrze liczbę, to tey Kampanij wziął by iuż Grał Buonaparte 50, do 55 tysięcy niewolnika, oprócz zabitych i rannych; a nieiest rzeczą pewną, aby Armia Cesarska we Włoszech, wynosić kiedy mogła do 60 tysięcy ludzi w ciągu tey Kampanij. ——

P. S. Wiadomości z Frankfortu pod datą 27 p. m. nic nie wspominaią o pobiciu *Moreau*, lecz potwierdza się stan wyniszczony Armij iego, i trudności, których doświadczał, dla zbliżenia się ku Renowi. ——

Uwiadamia się Publiczność, iż Redakcya Litewska końcem dogodzenia interessom Obywatelskim; Nietylko tuteyszego Rządu wszystkie Publikacye, ale nawet i to, co zaydzie w kordonach Austryackim i Pruskim względem Urządzeń Publicznych, i w prywatnych, nieomieszka w Gazecie swoiey umieszczać.

Omyłki Druku w Numerze 4tym Kuryera Litewskiego w Artykule od Granic Szwabij, z Gazety Lipskiey pod datą 24. Września *zamiast przeprawili się za Lahne* czytay za Lech.

W tymże Numerze pod Artykułem z Wiednia 1. Pazdziernika zamiast z Trewiru, czytay z Treviso.

Nro 5.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z GRODNA DNIA 17. PAZDZIERNIKA R. 1796. W PONIEDZIAŁEK.

Gdy iuż w Numerze 1wszym Gazety Litewskiey umieszczone zostały głównieysze kondycye Traktatu zawartego między Hiszpanią i Francyą, kładzie się on teraz cały w rozciągłości swoiey. —

Traktat zaczepny i odporny między Rzeczpospolitą Francuzką i Królem Hiszpańskim.

Dyrektoryat wykonawczy Rzpltey Francuzkiey i Król Hiszpański, powodowani chęcią wzmocnienia dobrego porozumienia się i związkow przyiaźni odnowionych między Francyą i Hiszpanią, traktatem pokoju zawartym w *Bazilei* 4. Thermidora, 3. Roku Rzpltey (22. Lipca 1795.) postanowili zawrzeć traktat alliansu, zaczepny i odporny względem tego wszystkiego, co się ściąga do pożytkow wspólnych i obrony obydwóch Narodow, i w tym względzie negocyacyą tak ważną powierzyli i do niey umocowali: Dyrektoryat wykonawczy Rzpltey Francuzkiey obywatela Dominika *Ferignon* Generała dywizyi Armij Republikanckiey i Ambaſſadora swego przy Królu Hiszpańskim, Król zaś Jmć Katolicki JW. *Don Manuela de Godoi i Alvares de Faria, Rios, Sanchez, Zarsoza,* Xiążęcia pokoju i *Alcudii*, Granda Hiszpanij pierwszey klaſſy, wiecznego rządzcę Miasta S. *Jakuba*, Kawalera złotego Runa, i wielkich Krzyżow Karola III. i orderu Maltańskiego, Konsyliarza stanu, pierwszego Sekretarza Królowey, Superintendenta poczt i dróg, opiekuna akademij Królewskiey sztuk wyzwolonych, Gabinetu Historyi naturalney, Ogrodu botanicznego, laboratorium Chimicznego, kapitana generalnego armij, inspektora i majora gwardyi &c. &c. którzy po udzieleniu sobie na wzaiem swych pełnomocnictw, umówili się na następuiące Artykuły:

1. Ma trwać na wieczne czasy traktat zaczepny i odporny między Rzpltą Francuzką i Królem Katolickim.

2. Obydwa mocarstwa gwarantuią sobie w naysolennieyszy sposob wszystkie Kraje, wyspy i mieysca, które posiadaią, lub posiadać będą, i ieżeliby iedno z nich, dla iakiegokolwiek bądź pozoru miało bydź zagrożone, lub attakowane, drugie przyrzeka i obowiązuie się dopomagać mu przez swoie *bona officia*, i na rekwizycyą dać posiłki umówione poniższemi artykułami.

3. W przeciągu trzech miesięcy od czasu rekwizycyi, mocarstwo rekwirowane będzie miało w gotowości, i odda do rozrządzenia mocarstwa rekwiruiącego 15. Okrętow liniowych, z których 3. trzechmostowe, czyli każdy od 80. armat, a 12. od 70. do 72. armat, 6. fregat wielkości proporcyonalney, i 4. korwety, czyli statki letkie; wszystkie zaś uzbroione, wyekwipowane, opatrzone w żywność na 6. Miesięcy. Ta siła zbroyna Morska ma bydź dostawiona do przeznaczonego portu od mocarstwa rekwiruiącego.

4. W przypadku, gdyby strona rekwiruiąca, sądziła przyzwoitą rzeczą, dla przyspieszenia nieprzyiacielskich czynności, żądać tylko połowy wyższym artykułem opisanego posiłku, będzie iednak mogła potym w każdym czasie kampanij dopominać się drugiey połowy, która ma bydź dostawiona w czasie przeznaczonym, rachuiąc od momentu tey nowey rekwizycyi.

5. Mocarstwo rekwirowane mieć będzie także w pogotowiu dla strony rekwiruiącey w ciągu trzech Miesięcy od uczynioney rekwizycyi 18 tysięcy piechoty, i 6 tysięcy iazdy z Artylleryą proporcyonalną, dla łatwego ich użycia w Europie lub obrony osad od stron obydwóch w odnodze *Mexykańskiey* posiadanych.

6. Narod rekwiruiący, mieć będzie wolność posłania iednego lub więcey kommiſſarzow dla zapewnienia się; ieżeli stosownie do artykułów poprzedzaiących, siła zbroyna lądowa i Morska na dzień wyznaczony w gotowości będzie.

7. Posiłki te, oddane zostaną całkowicie do rozrządzenia strony rekwiruiącey, która będzie ie mogła zostawić w Portach, albo na gruncie strony rekwirowaney, albo użyć do wypraw, które przedsięwziąść zechce, bez obowiązku tłomaczenia się z przyczyn, które nim do tych czynności powodowały.

8. Żądanie wzwyż wyrażonych posiłkow, będzie dla mocarstwa rekwiruiącego dowodem, że ich potrzebuie, wkłada na rekwirowane obowiązek ich dostarczania, bez roztrząsania czyli Woyna maiąca się rozpocząć iest zaczepna lub odporna i bez mocy domagania się tłómaczeń, iakichkolwiek bądź, któreby tylko służyć mogły do spóźnienia dostawiać się maiących iak nayprędzych posiłkow.

9. Woyska i okręty żądane, zostaną pod rządzeniem strony rekwiruiącey, przez cały ciąg Woyny, i niebędą mogły w żadnym przypadku stawać się iey ciężarem, gdyż mocarstwo rekwirowane utrzymywać ie ma, gdziekolwiek ich sprzymierzeniec

użyie, tak iak gdyby ich samo potrzebowało. Umówiono się tylko, iż przez cały czas, gdy te woyska lub okręty, zostawać będą na gruncie lub w portach kr aju żądaiącego ich, tenże ma im dostawiać z swych Magazynow lub arsenałow wszelkich potrzeb, za też samą cenę iak swym żołnierzom lub swey flocie.

10. Strona rekwirowana stratę w okrętach czyli przypadkami woyny lub morza poniesioną, toż samo i stratę woyska, innemi natychmiast ma nadgrodzić.

11. Gdyby pomienione posiłki, nie były dostarczaiące, strony obydwie użyią wszystkich sił tak na morzu, iak na lądzie przeciw nieprzyiacielowi, a ich czynności, czyli połączone, czyli osobne od ułożonego planu będą zależeć.

12. Posiłki wzwyż wyrażone maią bydź dostawiane we wszystkich woynach obydwóch mocarstw, choćby też iedno z nich nie było *directe* intereſſowanym i nie działało iak tylko posiłkowie.

13. W przypadku, kiedy obydwa narody dla krokow nieprzyiaciela ſzkodzących im, zgodnie wypowiedzą Woynę iednemu lub więcey Mocarſtwom, opiſy uczynione wyżſzemi artykułami, mocy żadney mieć nie będą, lecz obydwie ſtrony użyią wſzyſtkich ſił ſwoich lądowych i morſkich przeciw nieprzyiacielowi wſpólnemu, i umówią ſię względem planu, działania oſobno lub złącznie. Obowiązuią ſię także, w przypadku tym, nie ſtarać ſię o pokoy, tylko razem i tak, ażeby każda z ſtron, zadoſyć uczynienie iey należące ſię, pozyſkała.

14. Kiedy zaś iedno z mocarſtw poſiłkowo tylko działać będzie, drugie oſobno o pokoy traktować może, lecz w ſpoſobie, ażeby dla poſiłkuiącego żadne uszkodzenie nie naſtąpiło, owſzem ile tylko bydź może było mu pożytecznym. Z tego powodu, uwiadomi ſtronę rekwirowaną o ſpoſobie i czaſie umówionym do rozpoczęcia negocyacyi i iey ſkutkach.

15. Zawarty będzie w iak naykrótſzym czaſie traktat handlowy na zaſadach ſprawiedliwych, i zobopolnie pożytecznych dla obydwóch Narodow, zapewniaiący dla każdego z nich u ſwego alianta ſznaczne ułatwienie odbytu produktow ziemi i rękodzieł, a przynaymniey tak wielkie, iakie mieć może kray naybardziey faworyzowany. Obydwa mocarſtwa obowiązuią ſię od tego momentu ſtarać ſię razem o zniesienie maxym przyiętych przez iakikolwiek bądź narod, a im przeciwnych, a któreby naruſzały bespieczeńſtwo bandery neutralney, lub ubliżały uſzanowaniu, które ſię iey należy, iakoteż dokładać będą uſilności, dla odnowienia ſyſtematu kolonialnego Hiſzpanij tak iak był dawniey, lub bydź powinien według traktatow.

16. Charakter i władza konsulow, zoſtaną także w tymże ſamym czaſie umówione i opiſane, dawnieyſze zaś w tey mierze uſtawy, tymczaſowo dopełniane będą.

17. Dla uniknienia wſzelkich zatargow, między obydwóma kraiami, umówiły ſię ſtrony zatrudnić ſię bezpośrednie i iak nayprędzey obiaśnieniem 7. artykułu traktatu Bazyleiſkiego względem granic. Jnſtrukcye i plany w tey mierze udzielać ſobie będą przez ſwych pełnomocnikow.

18. Gdy Anglia iedynym ieſt kraiem, do którego Hiſzpania ma zażalenia, teraznieyſzy więc alians ſzczególniey przeciw temu Narodowi ieſt wymierzony, i w teraznieyſzey Woynie Hiſzpania neutralną będzie, względem innych mocarſtw walczących z Rzplitą Francuſką.

19. Ratyfikacye traktatu tego zamienione będą w ciągu iednego mieſiąca od czaſu podpiſu. Działo ſię w *Jldephonſe* d. 2. Fructidor 4. Roku iedney i nierozdzielney Rzplitey Francuſkiey (19. Sierpnia 1796.)

D O N I E S I E N I E.

Na Żądanie liſtowne Obywateli Kobryńſkich. — *z Kobrynia 22. 7bra.*

w Dzień Rocznicy naſtąpienia na Tron JEY JMPERATORSKIEY MOSCI — Opat Bazylianow Kobryńſkich J. Xiądz Woyniłowicz w grónie licznego Duchowieńſtwa celebrował w Kościele Farnym Mſzą wokalną, po ukończeniu którey, miał do Zgromadzonego licznie z Ptu Obywatelſtwa Kazanie, dowodząc konieczną potrzebę w ogule wſzyſtkim i wſzczegule każdemu Obywatelowi bydź wiernym w Poddańſtwie JEY JMPERATORSKIEY MOSCI Całey Roſsyi Nayłaſkawſzey MONARCHINI Y JEY Nayiaśnieyſzym Sukceſsorom, po ukończeniu tak pożyteczney Duchowney nauki, na ubłaganie czerſtwości zdrowia i przedłużenia Lat Nayłaſkawſzey MONARCHINI, oraz za całą JEy Naiaśniey: Familią intonował przerzeczony Opat Himen — *Te Deum* — w Czaſie, którego ſetny wyſtrzał z Kościelnych Moździerzy dał ſię ſłyſzeć. — Znany Mąż w Obywatelſtwie Kobryńſk: Pttu Wżny Orzeſzko Prezes Sądow Grodzkich przytomny całemu Nabożeńſtwu, licznie zgromadzony z Pttu Kobryńſkiego Stan Rycerſki zaproſił do ſiebie na Obiad dyſtyngwowańſze z górą do 70. Osob, wczaſie którego rozweſeleni Goście uprzeymością Goſpodarza potrownie ſpełniali kielichy za Zdrowie JEY JMPERATORSKIEY MOSCI, Nayiaśnieyſzey JEY Familij i Rządcow Gubernij Słonimſkiey. — Ochoczy i uprzeymy Goſpodarz otwarciem Aſsamblow i daniem Kollacyi, licznie zgromadzone Obywatelſtwo utrzymał u ſiebie do poźney pory wieczorem Miaſta przed Mieścia i przed Rezydencyą pomienionego Prezeſa koſztem onego dała ſię widzieć piękna illuminacya, okazuiąca przemysł Goſpodarza w wynaydowaniu ſpoſobow bawienia weſołego Kompanij, takowa illuminacya z górą do 3000. lamp zawierała, a na faciacie podobnież lampami oświeconych dał ſię widzieć Herb Roſsyiſki z napiſem — *Beſpieczni słodko pod Twoim bawiemy ſię Rządem.*